

1

ÉRTSÜK MEG A VISELKEDÉS LÉNYEGÉT!

A Szentírás azt tanítja, hogy a szív az élet irányító központja. Az ember élete szívét tükrözi. A Péld 4,23 ezt így írja le: „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet.”

Íme a szóképek képletesen ábrázolva. A szív egy forrás, ahonnan az élet dolgai törnek fel. Ez a felvetés több helyen megállapított a Bibliában. Az ember viselkedése annak kifejezője, amivel csordultig van szíve.

Ekként képzelhetjük el: a szív meghatározza a viselkedést. Amit mondunk és teszünk, kifejezi szívünk irányultságát. A Mk 7,21 szerint „onnan belülről, az emberek szívéből származnak a gonosz gondolatok, házasságtörések, paráznaságok, gyilkosságok”. Ezek a gonosz cselekedetek és beszédek belülről fakadnak – a szívből.

tett és beszéd
VISELKEDÉS

1. ábra A szív határozza meg a viselkedést

Amit gyermekeink mondanak és tesznek, annak visszatükröződése, ami szívükben van. A Lk 6,45 ezt megerősíti: „A jó ember az ő szívének jó kincséből hoz elő jót; és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincséből hoz elő gonoszt: mert a szívnek teljességéből szól az ő szája.”

Ezek a sorok irányadóak a gyermeknevelés feladatában. Azt tanítják, hogy nem a viselkedés az elsődleges kérdés. Az alapvető kérdés mindig az, mi megy végbe a szívben. Emlékezzünk, a szív az irányítója mindennek.

A szülők gyakran mellékvágányra futnak a viselkedés miatt. Ha fegyelmezésünk célja a viselkedés megváltozása, könnyű megérteni, miért történik mindez. A gyermek viselkedése az, ami felhívja figyelmünket arra, hogy ki kell őt javítanunk. A viselkedés irritáló, ezért felkelti figyel-

münket. Azt gondoljuk, kijavítottuk, amikor az elfogadhatatlan viselkedést megváltoztattuk olyanra, melyet jóváhagyunk és értékelünk.

„Mi a probléma?” – kérdezzhetjük. A következő: gyermekünk igényei sokkalta mélyebbek, mint pusztán az, hogy tévelygő viselkedését korrigáljuk. Emlékezzünk, viselkedése nem tör elő ok nélkül. Viselkedése – amit mond és tesz – a szívet tükrözi. Ha igazán a megsegítésére törekszünk, fokozott figyelemmel kell követnünk szívének beállítottságát, mely viselkedését vezeti.

A viselkedés megváltozása, ha nem szívből fakad, nem dicséretes hanem elítélendő. Nem éppen a képmutatás volt az, ami miatt Jézus megítélte a farizeusokat? A Mt 15. fejezetében Jézus leleplezi a farizeusokat, akik nyelvükkel tisztelték Őt, de szívük távol volt Tőle.

Jézus olyan emberekként ítéli meg őket, akik megmossák az edény külsejét, míg a belső tisztátalan marad. Elvárjuk a megváltozott viselkedést, és sosem célozzuk meg a szívet, mely a viselkedést irányítja.

Mihez fogjunk a neveléssel és fegyelmezéssel kapcsolatban? El kell várnunk a megfelelő, „rendes” viselkedést! Isten törvénye megköveteli ezt. Azonban nem hagyhatjuk annyiban ezen a ponton a dolgot. Meg kell értenünk, és gyermekünket is segítenünk kell, hogy megértse, tévelygő szíve hogyan lett rossz magaviseletének okozója. Hogyan produkálta romlott szíve ezt a megnyilvánulást? Milyen konkrét módon okozta helytelen beszédét vagy cselekedetét az, hogy képtelen magától ismerni Istent, bízni Benne és engedelmeskedni Neki?

Vegyünk egy ismerős példát bármely otthonból, ahol két vagy több gyerek van. A gyerekek játszanak és veszekedés tör ki egy bizonyos játék miatt. A klasszikus válasz ez: „Kinél volt előbb?” Ez a kérdés elkerüli a szív dolgait. A „kinél volt előbb” az igazságosság esete. Az igazságosság annak a gyermeknek kedvez, aki első volt, hogy magához ragadja a játékot. Ha ezt a szituációt a szív oldaláról vizsgáljuk meg, a lényeg egészen más lesz.

Most két bűnös személy van. Mindkét gyermek a szívének keménységét mutatja a másik felé. Mindketten önzőek. Mindketten azt mondják: „Nem érdekel az és a boldogságod sem érdekel. Egyedül magammal törődöm. Nekem kell ez a játék. Ez a boldogságom feltétele. Enyém lesz és boldog leszek, függetlenül attól, hogy ez mit jelent számodra.”

A szív ügyeinek szemszögéből itt két bűnös gyermek van. Két gyermek, aki magát előbbre helyezi a másikkal; két gyermek, aki megszegi

Isten törvényét. Az egyik elveszi a játékot, ami a másiknál volt. A másik kihasználja helyzeti előnyét. A körülmények bizonyára különbözőek, de a szív ugyanaz – „boldog akarok lenni, bármi áron”.

Most láthatjuk, hogyan irányítja a szívbeli hozzáállás a viselkedést. Ez minden helyzetre igaz. Mindenfajta viselkedésünk a szív valamiféle beállítottságához kötődik.

Így tehát a fegyelmezésnek mindig a szívbeli hozzáállást kell megcéloznia. Ennek megértése csodálatos dolgokat művel a fegyelmezés tekintetében. A szívet teszi kérdéssé, nem pusztán a viselkedést. A nevelést mélyebb dolgokra összpontosítja, mint csupán a viselkedés megváltoztatására. Az „összetűzés” oka az, ami a szívben megy végbe. A mi feladatunk az, hogy leleplezzük gyermekeink bűnét, segítvén őket, hogy megértsék, hogyan tükrözi mindez a szívet, mely tévelyeg. Ez Krisztus keresztjéhez vezet. Mindez felhívja a figyelmet arra, hogy szükségük van a megváltásra. Alkalmat ad arra, hogy megmutatkozzék Isten dicsősége, aki elküldte Fiát, hogy megváltoztassa a szíveket és megszabadítson a bűn rabságából.

Ennek a könyvnek az alapvető célja annak gondolatnak a hangsúlyozása, hogy a szív minden élet forrása. Így tehát a szülő feladata a szív terelgetése. Meg kell tanulnunk eljutni a látható külső cselekedetektől a szívig, feltárva gyermekeinknek saját szívük láthatatlan ügyeit. Röviden, meg kell tanulnunk bevonni őket mindebbe. Segítenünk kell őket, hogy meglássák azt, ahogyan lelkük szomját igyekeznek oltani olyan dolgokkal, melyek sosem hoznak kielégülést. Segítenünk kell gyermekeinket, hogy egy tiszta képet nyerjenek a megfeszített Krisztusról. Íme az ajánlat: a viselkedés a szívből fakad, ezért a nevelésnek, a fegyelmezésnek, a tanításnak – minden szülői feladatnak – a szívet kell megcéloznia.

Ez a tétel mindenre kihat, amit szülőként teszünk. Ez fogja diktálni céljainkat, ez fogja behálózni módszereinket. Ez fogja formálni elképzelésünket arról, ahogyan a gyermekek fejlődnek.

Ez a könyv a gyermeknevelés minden oldalát megcélozza. Megvizsgáljuk a szülői feladatok biblikus nézetét, és a gyermek fejlődését. Megvizsgáljuk közletről a szülői célokat, és végiggondoljuk a nevelési módszereket. Mindegyik téma magja a szív pásztorolása lesz.

Nem egy egyszerű és jól használható módszertant ajánlok. Nem állok elő egy újfajta, háromlépéses tervvel bajmentes gyermekek „elő-

állítására”. Nem mutatok be egy egyszerű módszert igényeink kielégítésére, hogy aztán belemerülhessünk újra saját magunk dolgába. De hajlandó vagyok felfedezni az olvasóval azon feladatok betöltésének új útjait, melyeket Isten bízott ránk. Úgy ajánlom ezeket a dolgokat, mint valaki, aki nem kezdő a témában; és aki nem vált cinikussá. Izgatottabb vagyok a feladattal kapcsolatban, mint bármikor. Reménységgel és bizonyossággal vagyok teljes, mert Isten képessé tehet bennünket, hogy otthonainkban az egyház számára szent nemzedékeket neveljük.

Láttam olyan családokat, akik megragadták a könyv alapelveit. Láttam szülőket boldog, termékeny lelkületű gyermekeket terelgetni, akik odafigyeltek magukra és az életre. Épp egy ilyen otthon látogattam meg nemrégiben. A család étellel telve pezsgett. A tizenéves gyermekek otthon voltak, mert az otthon számukra egy izgalmas hely volt. Aput és Anyut nagy tisztelettel vették körül és kikérték tanácsukat. A Biblia és a bibliai Igazság áramlott át minden beszélgetésen – nem mint fullasztó hőség – hanem mint frissítő szellő. Ebben az otthonban öt generáció tartotta meg hitét és a hatodik most tanulja, hogy Isten az élet megalapozója, Akinek világosságában láthatjuk az igazi fényt.

Ezek azok a dolgok, amikért érdemes küzdeni. Ez az a látvány, ami megéri az áldozatot. Ha a felfordulás zűrzavarában szeretnénk tisztázni dolgokat a gyermeknevelésről, a Szentíráshoz kell folyamodnunk válaszként. Meggyőződésem, hogy a Szentírás elégséges ahhoz, hogy ellásson bennünket mindazokkal a kategóriákkal és nézőpontokkal, amikre szükségünk van a feladathoz. Túl sokáig próbálta az egyház összevonni a biblikus és nem biblikus gondolatokat, hogy megválaszolja a szülői feladat kérdéseit. A létrejött elegy keserű gyümölcsöket termett. Meg kell értenünk feladatunkat biblikus nézőpontból.

Meg kell értenünk gyermekeinket és kapcsolatukat azzal a két nagy kérdéskörrel, melyek hatással vannak rá:

1. A gyermek és viszonya az élet formáló tényezőivel.
2. A gyermek viszonya Istennel.

A következő fejezetben a gyermek fejlődésének eme két területét fogjuk megvizsgálni.

Alkalmazó kérdések az 1. fejezethez

1. Magyarázd meg, miért fontos, hogy a gyermek szívével dolgozzunk a nevelésben és a fegyelmezésben?
2. Írd le a szív központi szerepét a viselkedés irányításában!
3. Miért olyan könnyű mellékvágányra futni a viselkedéssel, amikor a szívben lejátszódó dolgok nyilvánvalóan sokkal fontosabbak?
4. Mi a baj a viselkedés változásával a szív változása nélkül?
5. Ha a fegyelmezés célja a szív irányítása, miképp változtatja ez meg a fegyelmezéshez és a neveléshez való hozzáállásunkat?